

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, ז' תמוז התשפ"ו

חולין נ"ג – דריסת בעלי חיים

שאלות:

1. הכלב של דן שרט את אשר, זה מסוכן?

דריסת בעלי חיים קטנים

- **רב כהנא** שאל את **רב** שלוש שאלות על דריסת חתול וקיבל לכאורה תשובות סותרות:
  1. האם יש דרוסה לחתול? **רב** השיב: שאפילו לחולדה (שהיא קטנה ממנו) יש דרוסה.
  2. האם יש דרוסה לחולדה? **רב** השיב: שאפילו לחתול (שהוא גדול ממנה) אין דרוסה.
  3. האם לחתול ולחולדה יש דרוסה או אין דרוסה? **רב** השיב: שלחתול יש דרוסה, ולחולדה אין דרוסה.
- והגמרא מסבירה את התשובות:
  1. שמה שאמר שגם לחולדה יש דרוסה – מדובר בעופות שבהם גם חולדה מטילה ארס.
  2. ומה שאמר שגם לחתול אין דרוסה – מדובר בתקיפת כבשים גדולים שם גם חתול לא מטיל ארס.
  3. ומה שאמר שלחתול יש דרוסה ולחולדה אין – מדובר בתקיפת גדיים וטלאים צעירים (שם החתול מסוכן, אבל החולדה לא).
- **רב אשי** שאל האם לשאר העופות הטמאים (חוץ מהנץ והגס שמוזכרים במשנה) יש דין דרוסה שמטריף עופות? **רב הלל** השיב לו שבבית מדרשו של **רב כהנא** פסקו שגם לשאר עופות טמאים יש דרוסה.
  - הגמרא מסבירה את לשון המשנה שנקטה דווקא "נץ": שהנץ מטיל ארס בעופות שדומים לו בגודל (או לפי התירוץ השני אפילו בגדולים ממנו), אבל שאר העופות הטמאים מטילים ארס רק בעופות שקטנים מהם (או שדומים להם בגודלם).
- **רב כהנא אמר** בשם **רב שימי בר אשי** שאין דרוסה לשועל.
  - הגמרא מקשה שהרי **רב דימי** סיפר על שועל שדרס כבשה במרחץ של בית היני וחכמים הטריפו אותה! **רב ספרא מתרץ** שבאותו מעשה הטורף לא היה שועל אלא חתול (ויש אומרים הפוך: **שרב כהנא פסק** שיש דרוסה לשועל, ומה שחכמים הכשירו במעשה של **רב דימי** – הטורף שם היה כלב).
- **רב יוסף אמר** שמקובלנו שאין דרוסה לכלב (צפורני הכלב לא מפרישות ארס).
  2. החתול של דביר נשך תרנגולת, היא טריפה?

אופן הטלת הארס

- **אביי מפרט** ארבעה תנאים לדין דרוסה:
  1. אין דרוסה אלא ביד – רק בצפורני הרגליים הקדמיות של הטורף, ולא ברגליו האחוריות.

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

2. אין דרוסה אלא בצפורן – ולא בנשיכת שיניים שאין בה ארס דרוסה.
  3. אין דרוסה אלא מדעת, אבל אם נפל מהגג בטעות על בהמה וצפורניו ננעצו בה – זה לא מטריף מחמת דרוסה.
  4. ואין דרוסה אלא כשהטורף חי. אבל אם צפורניו ננעצו לאחר מותו – אין בזה ארס. הגמרא מבהירה שהדין מחיים, נחוץ למקרה שבו הטורף נעץ את צפורניו בבהמה בעודו חי, ומיד חתכו את ידו בעודה נעוצה בבשר הבהמה. היה מקום לחשוב שהארס מוטל מיד בשעת הנעיצה; **אביי** מלמד שהארס מוטל דווקא בשעת שליפת הציפורן, ומכיוון שהיד נחתכה והצפורן לא נשלפה על ידי הטורף החי – הבהמה כשרה.
- **רבה בר רב הונא אמר** בשם **רב**: שאריה שנכנס בין השוורים, ולאחר מכן נמצאה ציפורן של אריה נעוצה בגבו של אחד השוורים – לא חוששים שמא השור נדרס. מניחים שהציפורן הייתה נעוצה קודם לכן בכותל, והשור התחכך בכותל והציפורן נתקעה בגבו. הגמרא **אומרת** שיש סברות לכאן ולכאן, מצד אחד רוב האריות דורסים אבל הציפורן שלהם לא נשמטת. ומצד שני רוב השוורים מתחככים בכתלים, אבל בדרך כלל אין ציפורניים בכתלים. ולכן בגלל שהסברות שקולות יש לנו "ספק דרוסה", ו**רב** פוסק לשיטתו כפי שנראה בהמשך, שלא חוששים לספק דרוסה והבהמה כשרה.
  - **אביי סייג** את הדין של **רב**:
    1. שזה דווקא אם נמצאה הציפורן עצמה תקועה בגב (שמוכיח שהיא נשמטה). אבל אם נמצא רק סימן או פצע של ציפורן ללא הציפורן עצמה – חוששים לדרוסה.
    2. ודווקא אם הציפורן שנמצאה הייתה לחה (שאינו היא בריאה ולא אמורה להישמט בשעת דריסה, ולכן אנו תולים שהשתפשפה בכותל). אבל ציפורן יבשה עשויה להישמט ולכן חוששים.
    3. ואפילו בציפורן לחה דווקא אם נמצאה ציפורן אחת בלבד. אבל אם נמצאו שתיים או שלוש נעוצות בשורה כסדר אצבעות כף האריה – חוששים לדרוסה.
3. דודי לא בטוח אם חתול נכנס ללול, האם צריך לחשוש שהתרנגולות נטרפו?

ספק דרוסה

- **רב ושמואל** נחלקו בדין ספק דרוסה (כגון שטורף נכנס לדיר ולא ראינו אם דרס):
  - **רב סובר**: שלא חוששים לספק דרוסה והבהמה כשרה ללא בדיקה.
  - **שמואל סובר**: חוששים לספק דרוסה והיא צריכה בדיקה.
  - הגמרא מצמצמת את המחלוקת, כי בספיקות הבאים גם **שמואל** מודה שלא חוששים:
    - בספק אם נכנס בכלל הטורף, או בספק אם זה כלב שלא דרס או חתול.
    - או במקרה שהטורף נכנס וישב שם בשקט ביניהם, אולי הוא לא תוקף.
    - או אם הטורף ערף את ראשו של אחד מהם שאז נרגע כעסו ושוב לא דרס.
    - או אם הטורף נהם והבהמות הגיבו בצעקות – שאז הם מפחידים זה את זה.

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

- המחלוקת היא רק כשהטורף שתק והעופות קרקרו של **שמואל** זה סימן שהוא תוקף אותם, ול**רב** זה קרקור מפחד בלבד. (לכאורה המחלוקת היא מה הסיכויים לדריסה)

אמימר פסק הלכה כ**שמואל** שחוששים במקרה הזה לספק דרוסה. והוא משיב לשאלת רב **אשי** שהוא לא סובר את הסברא של **רב**, או **שרב** הודה ל**שמואל**.

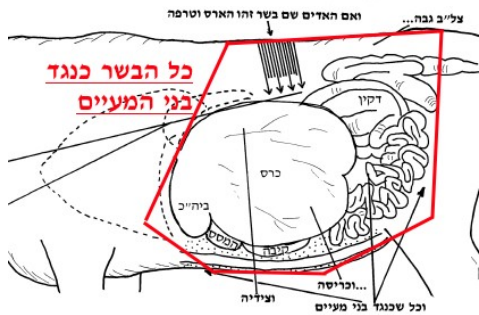
- הגמרא **מספרת** שהביאו לפני **רב** סל של עופות שיש בהם ספק דרוסת נץ. **רב** שלח אותם ל**שמואל** מפני שזה היה מקומו של **שמואל**, ולכן גם **רב** נהג שם כשיטתו המחמירה של **שמואל**. **שמואל** חנק את העופות והשליך אותם לנהר.

- הגמרא **מבררת** ש**שמואל** חנק אותם כדי שלא יברחו ומישהו יצוד אותם; והוא לא השאיר אותם 12 חודש בחיים (כדי לבדוק אם הם טרפה) מחשש שמישהו יאכל אותם בטעות; הוא גם לא מכר אותם לגויים מחשש שהגוי ימכור אותם חזרה ליהודי; והוא השליך אותם דווקא לנהר (ולא לאשפה) כדי לפרסם את האיסור ברבים.

- הגמרא **מספרת** שברווח של **רב אשי** נכנס בין הקנים ויצא כשגרוננו מלוכלך בדם. **רב אשי פסק** שלא חוששים לדרוסת חתול, אלא תולים שזה מקנה חד ששרט את גרונו והוא כשר. בדיוק כמו שלא חוששים בספק חתול ספק כלב.

4. יאיר ראה שקוץ נתקע לפרה בבטן, היא טריפה?

בדיקת הבהמה הנדרסת

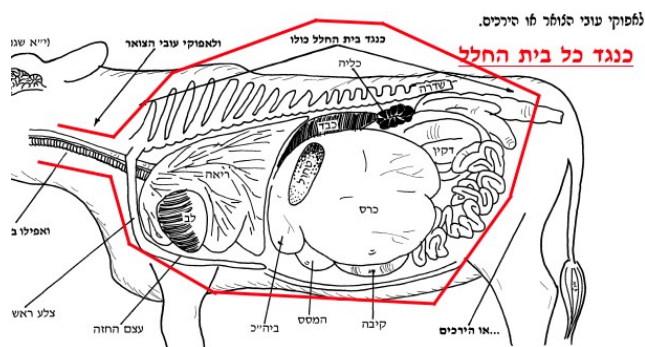
- **בני רבי חייא** וכן **שמואל** (בשם **רבי חנינא בן אנטיגנוס**) אומרים: שבהמה שיש בה חשש דרוסה צריכה בדיקה פנימית של כל הבשר כנגד בני המעיין (כל אזור הבטן מכל הצדדים). אם הבשר שם האדים – הבהמה טרפה, מפני שהארס עתיד לחלחל ולנקב את המעיין.

הגמרא מביאה מספר שאלות שנשאלו, ואמרו שכבר נאמרה תשובה עליהם, ואלו התשובות:

- **רב חנן בר רבא אמר** בשם **רב** שבדיקת הדרוסה צריכה להיעשות כנגד כל חלל הגוף, כולל הסימנים שבצוואר (שכן הארס עלול לחלחל ולנקב גם אותם).

- **רבה בר בר חנה אמר** בשם **שמואל** שסימנים שנעקרו מחיבורם בהרבה מקומות מטריפים רק כשרוב הסימנים שנעקרו.

- **רב יהודה אמר** בשם **רב** שבהאדמת הבשר בדרוסה, אם הבשר ממש נרקב והתרכך, בצורה שרופא היה מגרד את החלק הזה לצורך ריפוי – רואים אותו כאילו אינו קיים, ואם הסרת המקום הזה פוסלת את הבהמה (כמו בריאה) – הבהמה טרפה.

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

▪ **רב אשי סיפר** שהביאו לפנייהם ריאה שנראתה שלמה כשהונחה על השולחן, אבל כשהרימו אותה היא התפרקה לחתיכות. הם הטריפו אותה על פי הכלל של בשר שנרקב, שדנים אותו כאילו אינו קיים (וזה חסרון בריאה שפוסל אותה).

○ **רב נחמן אמר** שקוץ שחדר לבהמה מטריף רק אם הוא חדר לחלל, שמא ניקבו הדקים.

○ **רב זביד אמר** שבדרוסה, הטרפה היא משיאדים הבשר כנגד המעיים. אבל בדרוסת הסימנים (הקנה והוושט) – מכיוון שהם קשים ועמידים, הבהמה לא נטרפת אלא אם כן הסימנים עצמם האדימו מהארס, ולא די בהאדמת הבשר שסביבם.

○ **רב פפי הביא שאלה של רב ביבי בר אב"י**: מאחר ונקב בוושט פוסל את הבהמה במשהו. הגיוני ששיעורו בדרוסה (האדמת בשר הוושט מהארס) גם במשהו, השאלה היא לגבי הקנה שנקב פוסל בו בשיעור של איסר, מהו שיעור הפסול בדרוסת הקנה?

▪ **רב ביבי בר אב"י** פתר בעצמו את השאלה בתחילת הדף הבא: שהן בוושט והן בקנה – שיעור דרוסה הוא במשהו בלבד. הסיבה היא: שהארס של הטורף הוא חריף ואפילו טיפה קטנה של ארס עתידה לשרוף אותו ולהרחיב את הנקב עד שיעבור את שיעור האיסר.